

zpravodaj 12

Zpravodaj Lékařů bez hranic Zima 2011

1999: Nobelova cena za mír



Lékaři bez hranic po sovětské invazi tajně překračují afghánskou hranici. Afghánistán 1981 © MSF

TÉMA ČÍSLA

40 LET LÉKAŘŮ BEZ HRANIC



MEDECINS SANS FRONTIERES
LÉKAŘI BEZ HRANIC



Súdán 2010 © MSF

Milí přátelé,

to je můj poslední úvodník k novému číslu Zpravodaje. Podle vnitřních předpisů *Lékařů bez hranic* opouštím svůj post ředitele 5 let po oficiálním založení české kanceláře organizace. Jsem hrdý na to, čeho naši odhodlaní a vysoce motivovaní zaměstnanci v této době dosáhli, a jsem ohromen mírou podpory, již se nám od české veřejnosti za tu dobu dostalo. Byla to úžasná cesta a já přeji svému nástupci Pavlu Gruberovi vše nejlepší při pokračování tohoto dobrodružství. S *Lékaři bez hranic* se však neloučím a v příštím roce se opět vrátím do terénu, do přední linie práce *Lékařů bez hranic*, která je základem všeho našeho snažení.

V této době slavíme 5. narozeniny pražské kanceláře organizace, stejně jako 40 let od položení základů *Lékařů bez hranic*. *Lékaři bez hranic* byli založeni v roce 1971 s cílem vytvořit nezávislou, neutrální a nestrannou zdravotnickou a humanitární organizaci, která by byla schopna reagovat na krizové situace ve světě. Od té doby se *Lékaři bez hranic* proměnili v meziná-

rodní hnutí, s nímž dnes ve zhruba 65 zemích světa, kde poskytujeme pomoc, spolupracuje přes 27 000 lidí. Přinášíme akutní zdravotnickou a humanitární pomoc lidem trpícím uprostřed válek a ozbrojených konfliktů, obětem přírodních katastrof a opomíjených nemocí či lidem bez přístupu ke zdravotní péči bez ohledu na geografické, politické, etnické, náboženské či sociální hranice.

O tom, kde a kdy budeme zasahovat, se rozhodujeme nezávisle a na základě nestranného posouzení situace a potřeb populací v nouzi. Tato operační nezávislost je možná jen díky podpoře milionů dárců z celého světa. Po třech letech od zahájení fundraisingových aktivit v ČR k nim patří i desítky tisíc Čechů a Slováků, jimž bych chtěl obzvláště poděkovat. Je to právě tato podpora, která nám umožňuje stát pevně na našich základních principech a uchovat si finanční a díky ní i operační nezávislost.

Za 40 let své existence se *Lékaři bez hranic* rozrostli do celosvětové organizace mj. proto, aby byli schopni rychleji a účinněji reagovat na aktuální krize kdekoli na světě. Přesto jsme ale stále nuceni činit rozhodnutí, kde zasahovat a kde nikoli, především s ohledem na dostupné zdroje. Právě proto hledáme nové zdroje i zde v České republice a na Slovensku, a to jak finanční, které nám umožňují poskytovat pomoc více lidem, tak lidské, díky nimž jsme schopni tuto pomoc skutečně doručit.

Naše nezávislost a neutralita nám umožňuje přístup k populacím v obtížně přístupných oblastech a poskytovat zde životně nezbytnou pomoc, kterou potřebují. To je hlavní důvod, proč jsme jednou z mála organizací, které jsou schopny pracovat na takových ne-

stabilních místech, jako je Somálsko. Na druhou stranu v dnešním politicky nabitějším světě je přístup k těm nejvíce postiženým populacím v řadě krizových oblastí složitější, než bychom chtěli. Nucené vysídlování etiopského obyvatelstva v roce 1985, genocida ve Rwandě v roce 1994, útoky na civilisty v Čečensku v roce 1999, konflikty v Libanonu v roce 2005, v Gaze v roce 2009 či v Libyi a Somálsku v letošním roce jsou jen některé případy z mnoha.

40. výročí založení *Lékařů bez hranic* není radostná událost. Dokazuje to, že je naší práce stále potřeba a že utrpení lidí uprostřed přírodních katastrof, stejně jako krizí způsobených samotnými lidmi, neubývá. Můžeme jen doufat, že v příštích 40 letech se situace změní k lepšímu. Do té doby však budeme ve svém úkolu přinášet zdravotnickou pomoc lidem v ohrožení pokračovat. Nesmíme se s nedostupností zdravotní péče a nedostatkem levných léků či diagnostických prostředků pro pacienty v nejchudších oblastech světa, utrpením národů sužovaných konflikty, útoky proti civilistům či nuceným vysídlováním, i nadále budeme přinášet pomoc těm nejpostiženějším a zpět přivážet svědectví o jejich situaci.

Děkuji Vám za Váš zájem u humanitárního dění a veškerou podporu a přeji Vám radostné Vánoce a pokojný nový rok.

Váš

Richard Walker
ředitel *Lékařů bez hranic* v ČR

(Téměř) 40 let s Lékaři bez hranic

Lékař Rony Brauman je specialista na tropickou a akutní medicínu. K *Lékařům bez hranic* se připojil ještě v době, kdy byla organizace řízena z jediné kanceláře v Paříži. Pracoval v utečeneckých táborech, v oblastech sužovaných hladomorem i uprostřed válek. V letech 1982-1994 působil jako prezident *Lékařů bez hranic* a podílel se tak na utváření organizace v té podobě, v jaké ji známe dnes. Čtyřicet let po založení *Lékařů bez hranic* se Rony Brauman ve svém vyprávění ohlíží zpět k samotným počátkům.

„Když jsem poprvé vstoupil do kanceláře *Lékařů bez hranic* v Paříži, pracovala tam jen jedna sekretářka, Christiane, a to ještě jen na částečný úvazek. Bylo to v polovině sedmdesátých let, kdy jsem po letech politické aktivity konečně odpromoval na lékařské fakultě. Odjakživa jsem chtěl být lékař a účastnit se toho kouzla uzdravování lidí. O lékařské práci jsem tehdy měl dost mytickou představu.

Na lékařskou fakultu jsem nastoupil jako sedmnáctiletý v roce 1967, ale v květnu 1968 začaly studentské protesty a já se vrhnul do politiky. U té jsem vydržel následujících pět

let, dokud mě ideologická kocovina nedonutila s tím skoncovat.

V době mých studií posílala lékaře do zahraničí pouze církev nebo vláda. Ani jedna z těchto možností mě nelákala a tak politicky i nábožensky neutrální *Lékaři bez hranic* pro mě byli v tomto ohledu velmi zajímaví. Právě práce pro *Lékaře bez hranic* byla mou hlavní motivací k tomu, abych dokončil studia a naučil se chirurgii, tropickou a akutní medicínu, abych byl připravený na situace všeho druhu.

O *Lékařích bez hranic* jsem se dozvěděl od kamaráda, který jel na jednu z jejich prvních misí po přírod-



Etiopie 1985 © Sebastião Salgado / Amazonas images

ní katastrofě v Hondurasu. Samotná mise skončila naprostým krachem – letěli takovou dávkou a nakonec nedělali nic jiného, než že rozdávali nádoby s vodou. Trvalo několik let, než jsme se naučili účinně pomáhat během přírodních katastrof.

Lékaři bez hranic byli tehdy stále jen malou organizací – pracovalo pro ně 10-12 lékařů a sester v Africe a Asii a někdy se ani nevědělo, kde všichni jsou. Jednu velmi poctivou a pracovitou lékařku poslali do Zairu a pak na ní úplně zapomněli. Vrátila se po osmi měsících do Paříže a chtěla vědět, proč nikdo neodpovídal na její dopisy.

Pak jsem přišel na řadu já. Poslali mě do Thajska, abych tam založil nemocnici poblíž kambodžské hranice. Po šesti měsících jsem byl zcela bez prostředků, v kapse jsem neměl ani halíř. Jídlo jsem dostával od utečenců, protože jsem na ně neměl peníze. V autě bylo jen tak tak benzínu na to, abych dojel do Bangkoku. Když jsem se vrátil do Paříže, zorganizovali *Lékaři bez hranic* přednáškové turné po severu a východě Francie. Přednášel jsem, abych vydělal peníze a nemocnice mohla fungovat dalšího půl roku.

Svým způsobem jsem si své první zkušenosti užil: neexistovala žádná hierarchie, žádné doporučené postupy, neměl jsem žádného šéfa – prostě jsem dělal to, co jsem považoval za nejlepší. Musel jsem zařídit úplně všechno sám, takže samotná léčba tvořila jen malou část mé práce. Tak to tenkrát fungovalo – ale to nemohlo vydržet dlouho.

Situace se pak změnila – začali jsme podporovat spolupracovníky na misích a platit jim. Jsem dokonce první placený lékař *Lékařů bez hranic*. V roce 1980 s námi začal spolupracovat farmaceut Jacques Pinel. Sestavil seznam nezbytných léků, vyvinul doporučené farmaceutické postupy



Francie 1986 © Jose Nicolas / Sipa-Press

OBSAH

DR. RONY BRAUMAN (Téměř) 40 let s Lékaři bez hranic str. 3

FOTOGALERIE 40 let Lékařů bez hranic str. 5

AKTUÁLNÍ KRIZE Válka, hlad a spalničky v Somálsku str. 9

ROK POTÉ Cholera na Haiti str. 11

Zpravodaj Lékařů bez hranic - magazín pro dárcy a příznivce

Vydavatel: Lékaři bez hranic - Médecins Sans Frontières in Czech Republic, o.p.s.

Kontakt: Seifertova 555/47, 130 00 Praha 3, tel: 257 090 150, fax: 257 090 155, e-mail: office@lekari-bez-hranic.cz.

Redakce: Dušan Brinzanik, Martina Hončíková. Grafika: Peter Drong. Veřejná sbírka: 210 10 50 700 / 2700.



Etiopie 1985 © Sebastião Salgado / Amazonas images

a přesvědčil nás o potřebě spolupráce s logistiky a odborníky na hygienu.

Začali jsme spolupracovat také s vědci, akademiky a odborníky, např. s výživovými poradci. Podílel jsem se na prvním projektu léčby podvýživy formou balených potravinových tablet připravených k okamžité konzumaci v tropických podmínkách. První tablety, které nám výrobce zaslal, byly bohužel nepoužitelné – měly špatné složení a nepříjemnou chuť, takže skončily ve skladu. Byly jich tuny a já jsem je jedl. Koneckonců nic moc jiného jsem k jídlu neměl.

Rozhodli jsme se, že se zaměříme na práci s vysídlenými obyvateli a budeme působit ve válečných oblastech, takže jsme čím dál častěji pracovali také v utečeneckých táborech. Tam jsme měli výsadní postavení, mohli jsme začít z ničeho a zprovoznit tolik potřebné služby, které nikdo jiný zprovoznit nedokázal. V utečeneckých táborech v Somálsku, Thajsku, střední Americe a Jihoafrické republice jsme načerpali své znalosti a zkušenosti a vytvořili metody, které používáme dodnes.

Učili jsme se za pochodu. V létě roku 1980 jsem odjel do Ugandy na průzkumnou misi. V zemi vládla anarchie, jednotlivé ozbrojené skupiny mezi sebou bojovaly bez zřejmého politického cíle. Ve vyprahlé severovýchodní části země navíc právě propukal velmi těžký hladomor. Když jsem tam dorazil, vyžádal si už 10 000 obětí.

Už jen vyjít ráno z domu byla noční můra. V prachu u cesty ležela mrtvá těla, lidé byli vyzáblí a na pokraji smrti. Nejhorší ze všeho bylo, že tahle

situace nebyla oficiálně uznána jako hladomor. V hlavním městě mě úředníci ujišťovali, že problém už je vyřešen a všichni jsou najedeni lépe než ve francouzské restauraci. Rozhodl jsem se situaci prozkoumat na vlastní oči a to, co jsem spatřil, byla skutečná katastrofa. Pochopil jsem, že oficiálním informacím a statistikám není radno příliš věřit a je naprosto klíčové přesvědčit se na vlastní oči.

„Organizace se rozrostla co do velikosti i reputace a stala se mnohem větší a úspěšnější, než si kdokoli z nás dokázal představit.“

Jen jednou jsem zapochyboval, zda to *Lékaři bez hranic* zvládnou. Bylo to v Čadu, kdy jsme se spolu s jedním chirurgem a anesteziologem stali obětí přepadení. Střílelo se a chirurga zasáhli a těžce zranili. Několik minut jsme mysleli, že je to náš konec. Někdy uvažuji nad tím, co by se stalo s *Lékaři bez hranic*, kdybychom tam tehdy zemřeli.

To se ale našťástí nestalo. Pokračovali jsme a vybudovali organizaci, která byla zcela soběstačná a často také kontroverzní. V roce 1980 jsme zorganizovali „Pochod za přežití“ na thajsko-kambodžské hranici na protest proti vietnamské kontrole humanitární pomoci pro Kambodžu. V roce 1984 jsme založili skupinu *Liberté Sans Frontières*, která polemizovala s nejčastějšími názory na problémy a katastrofy třetího světa. Vedlo to k velkým sporům. Zpětně můžeme říct, že naše filozofie byla nekonzervativní a ne vše, co jsme říkali, bylo správné: odsuzovali jsme ideologii, ale

zároveň jsme tvrdili, že máme pravdu. Prohlašovali jsme spoustu nesmyslů, ale i přesto si myslím, že to užitek přineslo: stali jsme se natolik kontroverzními, že jsme se nemohli na nikoho spolehnout. V humanitárních kruzích jsme neměli žádné přátele, což nás posilovalo. Odtud pramení naše tradice samostatnosti.

Finančně se naše situace lepšila. Přišlo období počítačů a emailů a my jsme se inspirovali tím, jak probíhal fundraising v USA. Zavedli jsme takové postupy, které nám umožnily být zcela nezávislími. Založili jsme velmi silnou logistickou sekci, což bylo v humanitárním sektoru něco nového, a začali jsme používat speciálně upravená vozidla s náhonem na všechna čtyři kola, ohromnými nárazníky a anténami, která používáme dodnes. Přijali jsme za svůj americký přístup založený na důkazech a začali jsme měnit a zlepšovat způsob naší práce. Spoustu věcí jsme přijali odjinud – např. různé předpřipravené sady materiálů, které používáme v krizových situacích, jsme převzali od Oxfamu.

Organizace se rozrostla co do velikosti i reputace a stala se mnohem větší a úspěšnější, než si kdokoli z nás dokázal představit. V roce 1990 už v pařížském ústředí *Lékařů bez hranic* pracovalo na plný úvazek 100 zaměstnanců. Humanitární problematika a lidská práva se staly oblíbenými tématy a získali jsme obrovskou podporu veřejnosti.

Věřím, že všechny instituce mají určitou životnost – nemusí tu být navěky. Největší nebezpečí pro *Lékaře bez hranic* spatřuji v rozsahu organizace. Se snahou být ještě větší, ještě světovější, může přijít arogance. Neříkám, že bychom měli udělat krok zpět a naši organizaci zmenšit, jen bychom možná mohli naše prostředky využívat jiným způsobem.

Budou-li tu *Lékaři bez hranic* ještě za dalších 40 let, rozhodně nebudou těmi *Lékaři bez hranic*, které známe dnes. Jak se svět mění, budou se muset i oni přizpůsobit. Má generace, která vyrůstala v šedesátých a sedmdesátých letech, měla jiný náhled než ta, která nastupuje teď. Jsem však přesvědčen, že hluboká motivace lidí, kteří se k *Lékařům bez hranic* připojují dnes, jejich očekávání a touha pomáhat jiným lidem, zůstávají stejné.“

(přeložila Eliška Mlynářová)

40 LET LÉKAŘŮ BEZ HRANIC



Francie 1971 © D.R.



Afghánistán 1981 © MSF



Etiopie 1985 © Sebastião Salgado / Amazonas images

1971 Založení organizace

Válka a hladomor v nigerijské Biafře a záplavy ve Východním Pákistánu (dnešní Bangladéši) jsou pro skupinu francouzských lékařů a novinářů impulzem k založení humanitární organizace *Lékaři bez hranic*, která se bude zaměřovat na poskytování akutní zdravotnické pomoci. *Lékaři bez hranic* se časem promění v mezinárodní organizaci s celosvětovou působností a poskytující pomoc milionům pacientů ročně.

1980 Válka v Afghánistánu

V posledních dnech roku 1979 pronikají Sověti do Afghánistánu a začíná válka, která bude trvat celé desetiletí. Tým *Lékařů bez hranic* tajně překračují pákistánsko-afghánskou hranici a několik týdnů cestují na mezcích, aby se dostaly do odlehklých oblastí a poskytly pomoc zraněným obyvatelům. *Lékaři bez hranic* zůstávají v Afghánistánu až do roku 2004, kdy je v provincii Badghis zavražděno 5 zahraničních spolupracovníků *Lékařů bez hranic* a organizace se po 20 letech z Afghánistánu stahuje. Do země se vrací v roce 2009 a podporuje nemocnice v Kábulu a Laškargáhu.

1984 Hladomor v Etiopii

Lékaři bez hranic zahajují program na léčbu podvýživy v oblastech zasažených hladomorem. O rok později jsou donuceni zastavit svoji činnost v zemi poté, co veřejně obviní etiopskou vládu ze zneužití pomoci k násilnému přesídlení milionů lidí, jehož výsledkem jsou desítky tisíc mrtvých. Etiopská vláda později přesídlovací programy zastavuje.



Arménie 1989 © Roger Job

1988

Zemětřesení v Arménii

Katastrofální zemětřesení z prosince 1988 v tehdy ještě sovětské Arménii za sebou zanechává obrovské škody a nejméně 60 000 obětí na životech. Tato událost vede k pádu tzv. humanitární zdi, když Sovětský svaz povoluje vstup do země zahraničním humanitárním organizacím. *Lékaři bez hranic* dorážejí na místo již třetí den po zemětřesení a zahajují zde svou první krizovou intervenci na území Sovětského svazu.



Rwanda 1994 © Roger Job

1994

Genocida ve Rwandě

Lékaři bez hranic setrvávají v hlavním městě Kigali i během genocidy, při níž hutuští extrémisté vyvraždí více než 800 000 Tutsiů a „umírněných“ Hutuů. *Lékaři bez hranic* činí bezprecedentní krok, když vyzývají k mezinárodnímu vojenskému zásahu. Přes svoji neutralitu pokládají *Lékaři bez hranic* i nadále za svoji povinnost veřejně odsuzovat jednání vlád, v jejichž důsledků trpí civilisté, tak jak to později učiní například i v případě čečenské války v roce 1999.



Bosna 1995 © Olivier Jobard / Sipa Press

1995

Masakr v Srebrenici

Lékaři bez hranic zahajují svoji činnost v Srebrenici v roce 1993, rok po vypuknutí války. Město je obklíčeno srbskou armádou a 60 000 bosenských obyvatel se stává součástí enklávy pod ochranou OSN. *Lékaři bez hranic* jsou jedinou humanitární organizací, která obyvatelům poskytuje zdravotnickou pomoc. V roce 1995 se *Lékaři bez hranic* stávají svědkem pádu „bezpečné zóny“ OSN a otevřeně hovoří o následném masakru více než 8 000 obyvatel Bosny, hromadných deportacích a zneužívání tisíců dalších srbskými vojsky.



Nigérie 2009 © Olivier Asselin

1996

Epidemie meningitidy v Nigérii

Lékaři bez hranic během rozsáhlé epidemie meningitidy očkují více než čtyři miliony lidí a otvírají specializovaná centra pro léčbu tisíců nakažených. Přeprava vakcín v extrémních teplotách je vysoce riskantní, *Lékaři bez hranic* tedy vyvíjejí vlastní systém tzv. chladičového řetězce, který zaručuje uchování vakcíny v chladu od výrobce až k příjemci. Vakcinační set obsahuje materiál pro pět týmů a umožňuje očkování 10 000 osob. Jeho součástí jsou ochlazovací balíky, generátory, plynové lednice, mrazáky a teploměry, které zaručují udržení chladičového řetězce.



Čečensko 2000 © Eric Bouvet

1999

2. rusko-čečenská válka a Nobelova cena za mír

V říjnu 1999 je *Lékařům bez hranic* udělena Nobelova cena za mír jako ocenění průkopnické humanitární činnosti po celém světě. Tehdejší prezident *Lékařů bez hranic* Dr. Orbinski využívá předávacího ceremoniálu a ve své řeči vyzývá ruského prezidenta Borise Jelcina, aby okamžitě zastavil bombardování nevinných čečenských civilistů a umožnil humanitárním organizacím přístup do Grozného. Zároveň vyjádřuje obavy *Lékařů bez hranic* nad tím, že práva těch, kteří jsou celosvětově nejvíce ohroženi, zůstávají stále ignorována.



Irák 2003 © Geert van Kesteren

2003

Invaze Spojených států do Iráku

Lékaři bez hranic setrvávají v Bagdádu během počáteční invaze a poskytují podporu nemocnicím a klinikám ve vybraných městech. Tři týdny po začátku invaze upozorňují na to, že v Bagdádu stále není jediná provozuschopná nemocnice. Později *Lékaři bez hranic* kritizují vládu USA za zatažení některých humanitárních organizací do svého válečného snažení a za neschopnost dostat odpovědnosti okupující mocnosti a zajistit odpovídající lékařskou pomoc civilistům.



Indonésie 2005 © Stefan Pleger

2004

Tsunami v jihovýchodní Asii

Lékaři bez hranic získávají od světové veřejnosti 133 milionů dolarů na poskytování pomoci po tsunami v jihovýchodní Asii. Protože získaná částka převyšuje prostředky, které jsou potřebné a účelně využitelné pro rychlou zdravotnickou pomoc organizace v oblasti, Lékaři bez hranic otevřeně informují veřejnost a ukončují své sbírky ve světě. Současně žádají dárce, aby umožnili použití již darovaných prostředků i pro jiné krizové zásahy, s čímž většina z nich souhlasí.



Haiti 2010 © Julie Remy

2010

Zemětřesení na Haiti

Po ničivém lednovém zemětřesení zahajují Lékaři bez hranic svou doposud největší misi. Původní a zemětřesením zničené tři projekty v zemi během několika týdnů rozšiřují na 26. Od světové veřejnosti obdrží pro pomoc na Haiti přes 104 milionů eur, z toho od dárců v ČR 3,7 milionu korun. V následujících devíti měsících po zemětřesení pak ošetří více než 358 000 pacientů, provedou 16 000 chirurgických zákroků a porodí přes 15 000 dětí. V říjnu pak zahajují zásah proti epidemii cholery. Do konce roku vyléčí polovinu všech nakažených v zemi.

2011

Válka a sucho v Somálsku

Dvacetiletá občanská válka a neexistující státní struktury, včetně sítě zdravotnických služeb, zesílené katastrofálním suchem v regionu Afrického rohu mají za následek dramatické rozšíření podvýživy v Somálsku a zhoršení zdravotnické situace. Lékaři bez hranic jsou jednou z mála zahraničních organizací, která je v Somálsku schopna poskytovat pomoc, včetně léčby podvýživy a boje proti šířící se epidemii spalniček.

Somálsko 2011 © Jan Grarup / NOOR

Válka, hlad a spalničky v Somálsku

Události posledního roku byly pro obyvatele Somálska velkou zkouškou. Konflikt, který začal před dvěma desítkami let, stále pokračuje a jeho důsledky jsou ještě znásobené jedním z nejhorších období sucha v historii země. Desetitisíce lidí byly nuceny opustit své domovy a uchýlit se do větších měst či uprchlických táborů v sousedních zemích. V Somálsku navíc propukla epidemie spalniček, která je obzvláště nebezpečná pro populaci, která není systematicky očkována.

Lékaři bez hranic působí v Somálsku od roku 1991. Historie projektů organizace v zemi je poznamenána řadou bezpečnostních incidentů a také obětí na životech místních i mezinárodních spolupracovníků, které pravidelně vedly k nucené evakuaci personálu ze země. Extrémně složité podmínky ovlivňují projekty organizace v zemi i dnes. Lékaři bez hranic tu v současnosti mají 13 různých projektů v 9 regionech, kde jsou schopni poskytnout pomoc desetitisícům lidí, ale na řadu míst a často i k těm nejpostiženějším obyvatelům se kvůli odporu místních ozbrojených skupin nedostanou.

Týmy Lékařů bez hranic, jejichž součástí jsou i dva Češi působící v Mogadišu, v současné době bojují především se smrtelnou kombinací spalniček a akutní podvýživy, která ohrožuje zejména dětskou populaci. V zemi v posledním půlroce vyrostlo několik nových výživových center a rozšířila se i kapacita již existujících nemocnic a klinik Lékařů bez hranic, kteří jsou často jediným poskytovatelem zdravotní péče v oblasti. Zdravotnické týmy objíždějí rozptýlené provizorní uprchlické tábory, kam se snaží doručit základní pomoc a provádět

děť očkovačích kampaně. Potřebnou masovou očkovačích kampaň, která by byla s to epidemii zastavit, však v daných podmínkách zatím uskutečnit nelze.

S příchodem období dešťů se situace pro děti a dospělé obývající provizorní uprchlické tábory může ještě zhoršit a vzroste riziko šíření průjmových a jiných onemocnění, která pro podvyživené děti představují obzvláště velké nebezpečí. Lékaři bez hranic se proto připravují také na možné vypuknutí epidemie cholery, jejíž následky by byly pro stovky tisíc podvyživených lidí žijících v přeplněných táborech katastrofální.

i Od jara poskytli Lékaři bez hranic ve svých projektech v Somálsku, Keni a Etiopii intenzivní zdravotnickou péči více než 10 000 vážně podvyživených dětí a dalších 54 000 podvyživených dětí léčili v ambulantních programech; celkově hospitalizovali přes 5 000 lidí nakažených spalničkami a 150 000 lidí proti spalničkám očkovali.

Průzkum na místě

Terénní koordinátoři David Michalski a Saíd Hassan přijeli v létě do somálského Mogadiša, kde měli spolu s dalšími spolupracovníky za úkol rozšířit již existující projekty a rozsah pomoci poskytované místním obyvatelům a tisícům vysídlených lidí, kteří před krizí a násilím utekli do města. Zde vzpomínají na situaci na místě.

David: Přijel jsem do Mogadiša se dvěma kolegy na konci července a okamžitě jsme začali s průzkumem situace v táborech vysídlených obyvatel. Provizorní tábory vyrostly po celém městě a zabraly skoro všechnu volnou půdu. V některých žije jen několik rodin, jinde jsou jich stovky.

Saíd: Stačí se jen projít po ulici a natrefíte na desítky takových sídlišť. Obvykle jde o malé chýše, které jsou natěsnány tak, že mezi nimi skoro ani neprojdete. Ve většině táborů není ani jedna latrína. Lidé nemají co do úst ani na čem spát a musí žebrať. Najdete také hodně lidí, kteří jsou tak nemocní, že se ani nezvednou ze země. Lidé se stahují do Mogadiša, protože sucho zabilo

Mogadišu – tábor uprostřed ruin ve čtvrti Hodan
Somálsko 2011 © Martina Bacigalupo / Agence VU

jejich dobytek a přišli o všechno živočytí. K mnoha z nich se ale ani tady pomoc nedostane.

David: Identifikovali jsme tři hlavní priority *Lékařů bez hranic*. Štíří se tu spalničky, a tak jsme okamžitě zahájili léčebné programy a během distribuce materiální pomoci jsme začali organizovat také očkovací kampaně. Hodně rozšířená je samozřejmě podvýživa, která nejvíce ohrožuje malé děti, a tak jsme začali otevírat také nová výživová a stabilizační centra, kde poskytujeme nepřetržitou péči těm nejvíce nemocným. A nakonec jsme tu také zaznamenali docela dost případů cholery a vodnatého průjmů a s tím související dehydratace, a proto jsme začali budovat také cholerová léčebná centra. Potřeby jsou skutečně nezměrné.

Said: Když jsme mluvili s lidmi v táborech, ani jsme se jich nemuseli ptát na to, co potřebují nejvíce. První, co nám řekli, bylo, že potřebují jídlo, přístřeší a zdravotní péči. V Mogadišu je sice několik vládních nemocnic, ale v těch se platí, a většina lidí v táborech na to prostě nemá a do nemocnic se nedostane.

David: Jakmile jsme se přesvědčili o rozsahu krize přímo na místě, vyslali jsme sem potřebné zásoby z naší základny v Nairobi a také z logistického centra v Belgii, odkud sem přiletěla dvě nákladní letadla plná materiálu. Je ale těžké udělat si celkový obrázek o situaci ve městě, protože extrémně složité bezpečnostní podmínky omezují možnosti pohybu. – Situace je špatná a v dohledné budoucnosti se pravděpodobně nezlepší. Poslední úroda byla opět slabá a tak výhled do budoucna je tristní. Celkový rozsah potřeb a skutečnost, že situace se nejspíš bude ještě zhoršovat, nám dělá velké starosti, stejně jako bezpečnostní situace, která je velmi vratká a podstatně omezuje doručování pomoci do řady lokalit. Právě to je nyní pro nás největší výzva – pokusit se dostat pomoc k těm nejohroženějším.

i *Lékaři bez hranic* otevřeli sbírku na pomoc v Somálsku na účtu: 100 27 557 27 / 2700. Přispět do sbírky je možné také prostřednictvím dárcovské SMS na číslo 87777 ve tvaru: DMS MSFSOMALSKO. Více informací naleznete na www.lekari-bez-hranic.cz/dary.



Letiště Galdayo
Somálsko 2011 © Siegfried Modola



Výživové centrum Lékařů bez hranic v Hodanu
Somálsko 2011 © Yann Libessart / MSF



Tábor Rajo v Mogadišu
Somálsko 2011 © Yann Libessart / MSF

Cholera na Haiti

V říjnu 2010, osm měsíců po ničivém lednovém zemětřesení, propukla na Haiti rozsáhlá epidemie cholery a již tak těžce zkoušený národ byl podroben další vážné krizi. Cholera se na Haiti objevila poprvé po sto letech, když byla do země zavlečena v rámci pomoci po zemětřesení, a lidé na ni nebyli připraveni. Její šíření pak urychlily zoufalé hygienické podmínky, v nichž jsou statisíce Haitanů nuceny žít, stejně jako nedostatek pitné vody. Do dnešního dne činí bilance epidemie kolem půl milionu nakažených a nejméně 6 500 obětí. Epidemie však zdaleka neskončila a ostrovní stát bude sužovat i nadále.

Lékaři bez hranic na riziko propuknutí epidemie kvůli špatným hygienickým podmínkám v zemi dopředu upozorňovali a také se na ni připravovali. Jakmile pak byly z provincie Artibonite na západě země hlášeny první případy, byli schopni okamžitě reagovat – vyslali týmy do místních nemocnic a současně začali budovat centra na léčbu cholery v oblastech jejího nejintenzivnějšího výskytu. Do konce roku 2010 stihly týmy *Lékařů bez hranic* vybudovat 47 choleroých center s kapacitou více než 4 000 lůžek. Na vrcholu krize ke konci roku léčili *Lékaři bez hranic* každého druhého nakaženého, do dnešního dne pak přes 170 000 lidí.

Ani rok po vypuknutí nákazy se situace příliš nezlepšila a obyvatelé jsou stále vystaveni nebezpečí náka-



Haiti 2010 © EPA / Orlando Barria

zy. Opatření, která by měla zabránit dalšímu šíření cholery, jsou přitom stále nedostatečná. Je třeba zlepšit nejen kvalitu a přístup ke zdravotní péči, ale především hygienické podmínky a celkovou dostupnost pitné vody, k níž nemá přístup téměř polovina obyvatel země. To jsou nezbytné podmínky jakéhokoli zlepšení situace.

Mezinárodní společenství poskytlo v první fázi na boj s choleroou v zemi významné prostředky. Tak jako se ale cholera na Haiti postupně vytratila z prvních stránek světového tisku, zastavil se i přísun financí a některé mezinárodní organizace se ze země začaly stahovat. Potřeba pomoci je ovšem stále enormní. I dnes jsou každý týden hlášeny tisíce nových případů a lidé umírají. Cholera si tak

stále vybírá svou krutou daň, zejména v odlehklých částech země, kde chybí zdravotnická zařízení i zkušený personál a lidé žijí ve zcela nevyhovujících hygienických podmínkách. Podle Panamerické zdravotnické organizace (PAHO) lze očekávat, že i přes jisté zlepšení se v příštím roce choleroou nakazí dalších 250 000 lidí.

Naděje do budoucna představuje nová vakcína, kterou Světová zdravotnická organizace (WHO) schválila v září tohoto roku. Vakcína Shanchol je výrazně levnější než jiné vakcíny proti choleře, podává se perorálně a u dětí mladších 6 let, což je v případě cholery nejohroženější skupina, vyžaduje menší počet revakcinací. *Lékaři bez hranic* proto v současné době připravují plán očkovací kampaně, v níž se budou soustředit na nejvíce ohrožené skupiny obyvatelstva, především lidi v odlehklých oblastech, kteří nemají bezprostřední přístup ke zdravotnické pomoci a jejichž životy jsou v případě onemocnění choleroou ohroženy více než u obyvatel, k nimž se pomoc může dostat bezprostředně po naze.

i Od začátku epidemie cholery v říjnu 2010 *Lékaři bez hranic* léčili přes 170 000 lidí, tedy zhruba třetinu všech nahlášených případů v zemi. Zdravotnické týmy v současnosti léčí choleroou v Port-au-Prince ve čtvrtích Martissant, Carrefour, Delmas, Choccal a Drouillard, a v departementech Ouest, Nord a Artibonite.



Haiti 2010 © EPA / Andrés Martínez Casares



Zavádění nitrožilní výživy v nemocnici Lékařů bez hranic Somálsko 2011 © Sven Torfinn

Přírodní katastrofy, epidemie, války, hladomor...

S Vámi můžeme pokračovat. Staňte se pravidelným dárcem Lékařů bez hranic na www.lekari-bez-hranic.cz/pravidelne a pomozte nám přinášet krizovou pomoc v Somálsku a dalších zemích. **Děkujeme Vám!**

Krize v Somálsku

Somálsko trpí konfliktem, nestabilitou a nefunkčními základními službami již 20 let. Státisíce lidí byly nuceny opustit Somálsko a uchýlit se do uprchlických táborů v Keni a Etiopii nebo jsou na útěku ve vlastní zemi. Situaci oslabené populace zhoršilo v poslední době jedno z nejhorších období sucha v historii země, což

vedlo k další vlně vysídlení. Země se kromě podvýživy šíří také epidemie spalniček, před níž se zranitelná a neočkovaná populace nemůže bránit.

Lékaři bez hranic pomáhají somálským uprchlíkům v Keni a Etiopii a jako jedna z mála zahraničních organizací působí také přímo v Somálsku, kde poskytují zdravotnickou a výživo-

vou pomoc ve 13 různých projektech (např. v Marere, Dinsoru, Mogadišu a Galcayu). V posledním půlroce poskytli v regionu Afrického rohu intenzivní zdravotnickou péči více než 10 000 vážně podvyživených dětí, 54 000 dětí léčili v ambulantních výživových programech a proti spalničkám očkovali přes 150 000 lidí.

Veřejná sbírka pro Somálsko: 100 27 557 27 / 2700

Nyní můžete posílat své dary pohodlně také přes internet: www.lekari-bez-hranic.cz/dary-online.

Pro více informací o možnostech podpory se můžete obrátit na www.lekari-bez-hranic.cz/dary nebo nás kontaktujte na emailu: dary@lekari-bez-hranic.cz či na tel.: 257 090 151.